

مدیر گروه حکمت هنر پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی

آیت‌الله مصطفوی، آخرین یادگار «مکتب فلسفی» تهران بود

مدیر گروه حکمت هنر پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی در گفت‌وگویی اسلاهی گفت: آیت‌الله مصطفوی در هر سه مکتب بزرگ جهان اسلام تحقیق داشتند و استوانه‌ای در حفظ میراث فلسفه اسلامی را بر دوش کشیدند. به گزارش خبرگزاری رسا، سید حسین شهرستانی مدیر گروه حکمت هنر پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی در گفت‌وگویی در خصوص زندگی آیت‌الله سیدحسن مصطفوی ^(ره) گفت: ایشان یکی از علمای جامع معاصر بودند و از نسل علمای بودند که جامع علوم و حکمت اسلامی از جمله فقه، اصول، ادبیات، تاریخ، حدیث و به‌طور خاص فلسفه و عرفان را دارا بودند. بیش از همه شهرتشان در حوزه فلسفه بود و در این عرصه به فلسفه مشاء معروف بودند و در شعبه‌های مختلف فلسفه اعم از فلسفه مشاء ابن‌سینا، فلسفه اشراق سهروردی، فلسفه حکمت متعالیه صدرالمতلهین در هر سه مکتب بزرگ جهان اسلام تحقیق داشتند و استوانه‌ای در حفظ میراث فلسفه اسلامی بودند.

وی با اشاره به مردم‌داری این عالم حکیم، گفت: ایشان نقش عالم محل و پیش‌نماز مسجد را ترک نکردند. ایشان ۵۰ سال امام جماعت مسجد جامع نیاوران و امام محل بودند و برای مردم وقت می‌گذاشتند. این ویژگی ایشان خیلی خاص بود که یک عالم برای عامه مردم کوچره و بازار منبر بود. البته برای ایشان دشوار بود و سختی‌هایی داشت. برای ما که از شاگردان ایشان بودیم هم شنیدن گرفتاری‌ها و سختی‌هایی که برطرف می‌کنند دشوار بوده است. محله نیاوران سال‌ها مروهن حضور و فروپایشت و هدایت‌های ایشان بود.

مدیر گروه حکمت هنر پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی با بیان اینکه ۱۶ سال شاگرد ایشان بوده است، گفت: آیت‌الله مصطفوی در کلاس درس بسیار آزاداندیش بودند. به راحتی با او می‌توانستیم وارد گفتگو و نقد علمی شویم و به نظریات‌شان اشکال وارد کنیم و بدون هیچ تکبری ایشان می‌شنیدند و استقبال می‌کردند. آیت‌الله مصطفوی از بحث عقلی و فلسفی نشاط پیدا می‌کردند و همیشه می‌گفتند من خستگی‌ام در می‌رود وقتی بحث فلسفی رخ می‌دهد. وی با بیان اینکه تهران پایگاه حضور علما و فلاسفه بوده است، افزود: با فقدان ایشان خلائی و ضربه‌ای از لحاظ علمی به خصوص به مکتب تهران و حوزه علمیه آن وارد شد. ایشان آخرین یادگار مکتب حکمی تهران بودند.

شهرستانی گفت: این عالم فلسفی در بین اهل علم شناخته شده بودند؛ اما از حواشی دور بودند و کسانی که در دانشگاه و حوزه حضور داشتند ایشان را به خوبی می‌شناختند. در عرصه علمی نیز ایشان چند سالی رئیس دانشکده الهیات و مدیر گروه الهیات دانشگاه امام صادق ^(عج) بودند و به همین مناسبت با اهالی دانشگاه هم حشر و نشر و ارتباط خوبی داشته و شاگردپروری کردند.

<div>🏆</div> <div>مسابقه کتابخوانی</div>
«درسنامه پیام منشور روحانیت» ویژه طلاب
همزمان با آغاز سال تحصیلی حوزه در سال تحصیلی ۱۴۰۲–۱۴۰۱ مسابقه کتاب‌خوانی مجازی، از کتاب «درسنامه پیام منشور روحانیت» ویژه حوزویان برادر سراسر کشور برگزار می‌شود.
به گزارش خبرگزاری حوزه، همزمان با آغاز سال تحصیلی حوزه در سال ۱۴۰۲–۱۴۰۱ دفتر امور اجتماعی و سیاسی حوزه‌های علمیه با همکاری شورای سیاست‌گذاری ائمه جمعه کشور، مسابقه کتاب‌خوانی مجازی را از کتاب «درسنامه پیام منشور روحانیت» ویژه حوزویان برادر سراسر کشور برگزار می‌کند.
شرکت برای عموم طلاب برادر آزاد است؛ مسابقه از طریق سامانه پیشخوان حوزه برگزار می‌شود و سؤال‌ها به‌صورت تستی از متن کتاب «درسنامه پیام منشور روحانیت» تهیه شده است.
زمان برگزاری مسابقه از ۵ تا ۲۵ شهریور سال جاری می‌باشد و به ۵۵ نفر هدایای نقدی اعطا می‌شود.

<div>🏆</div> <div>برگزاری دوازدهمین دوره آموزشی تربیت کارشناس احکام</div>
دوازدهمین دوره آموزشی تربیت کارشناس احکام (ویژه برادران)، از سوی ستاد ترویج احکام دین برگزار می‌شود.
به گزارش خبرگزاری حوزه، زمان ثبت‌نام از یکم تا بیستم شهریورماه ۱۴۰۱ بوده و علاقه‌مندان جهت ثبت‌نام و دریافت منبع آزمون به آدرس ahkam.org مراجعه نمایند.
گفتنی است، کلاس‌ها شنبه تا چهارشنبه هر هفته (عصرها)، به‌صورت حضوری برگزار خواهد شد.
زمان آزمون، دهم مهرماه سال جاری ساعت ۱۰ صبح اعلام شده است.

<div>🏆</div> <div>آغاز ثبت‌نام دوره‌های حضوری مهارت‌های تبلیغ ویژه بانوان طلبه</div>
فراخوان ثبت‌نام دوره‌های حضوری مهارت‌های تبلیغ از سوی اداره‌کل تبلیغ جامعه‌الزهرائ ^(عج) اعلام شد.
به گزارش خبرگزاری حوزه، ثبت‌نام دوره‌های حضوری مهارت‌های تبلیغی از سوی اداره‌کل تبلیغ جامعه‌الزهرائ ^(عج) آغاز شد. در این دوره مهارتی، مدح و زنا، احکام بانوان و پاسخگویی به شبهات تبیین می‌شود.
مهلت ثبت‌نام تا ۲۵ شهریور است و دوره به‌صورت حضوری از مهرآغاز می‌شود. علاقه‌مندان برای ثبت‌نام، می‌توانند با مراجعه به سامانه شمیم به‌نشانی shamim.jz.ac.ir اقدام کنند.

www.ofoghhawzah.com

▪ دوشنبه ۱۴ شهریور ۱۴۰۱ ▪ ۸ صفر المظفر ۱۴۴۴ ▪ ۵ سپتامبر ۲۰۲۲ ▪ سال بیست و یکم ▪ شماره ۷۲۱

تجلیل امام خامنه‌ای و مسئولان حوزه و نظام از فعالیت‌های علمی و فرهنگی آیت‌الله سیدحسن سعادت مصطفوی

عالم فرزانه و چهره برجسته فلسفه اسلامی، آیت‌الله سیدحسن سعادت مصطفوی، از یاران صدیق امام راحل ^(ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی پس از عمری ترویج علوم دینی و تحقیق و تدریس در علوم عقلی، معارف اسلامی و فلسفه اسلامی در حوزه و دانشگاه و حضور مؤثر در فعالیت‌های اجتماعی، علمی فرهنگی و تبلیغی، ۶شهریور پس از تحمل یک دوره بیماری، در سن ۸۶ سالگی دارفانی را وداع گفت و به رحمت حق پیوست. پیکر این عالم فرزانه، ۸ شهریور از تکیه نیاوران به سمت امامزاده عبدالله شهری تشییع و در این امامزاده به خاک سپرده شد. امام خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی، آیات حسینی بوشهری رئیس شورای عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه و اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی رئیس‌جمهور و دکتر قالیباف رئیس مجلس شورای اسلامی با صدور پیام‌های جداگانه‌ای درگذشت این روحانی انقلابی را تسلیت گفتند.

• امام خامنه‌ای

بسم الله الرحمن الرحيم
درگذشت عالم فرزانه جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حاج سیدحسن مصطفوی ^(ره) را به خاندان گرامی و شاگردان و ارادتمندان ایشان تسلیت عرض می‌کنم. تحقیق و تدریس در علوم عقلی و فلسفه اسلامی، برجسته‌ترین فعالیت علمی این روحانی انقلابی و پر تلاش بود که در کنار اشتغالات فرهنگی و مردمی، کارنامه‌ای وزین برای آن بزرگوار پدید آورده بود. از خداوند متعال پاداش بزرگ و رحمت و مغفرت برای ایشان مسئلت می‌کنم.

• آیت‌الله حسینی بوشهری
رئیس شورای عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه
رحلت عالم جلیل‌القدر آیت‌الله حاج سیدحسن سعادت مصطفوی ^(ره) از اساتید برجسته حوزه و دانشگاه موجب تألم و تأثر گردید.

این شخصیت علمی و اندیشمند فرزانه سال‌ها به تدریس علوم و معارف اسلامی در حوزه و دانشگاه پرداخت و مشتاقان فلسفه و حکمت اسلامی را از اندوخته‌های علمی خود بهره‌مند ساخت.

آن بزرگوار که از مدرسین مشهور به شمار می‌فت؛ علاوه بر انجام وظیفه در کرسی تدریس حوزه و دانشگاه، به

حضرت آیت‌الله حائری از ابتدا تبعیت از ولی فقیه را واجب شرعی می‌دانستند

گفت‌وگو با آیت‌الله اراکی

آیت‌الله العظمی آیت‌الله محمدحسین فضل‌لنجان

شما چرادرس خارج شروع نمی‌کنید؟ هم من می‌خواهم استفاده کنم، هم عده زیادی از طلاب فضل که همه از علما هستند و بعضی‌هایشان الآن نزدیک به مرجعیت هستند. من وقتی خدمت ایشان عرض کردم، ایشان گفتند: «نه، من لازم نمی‌دانم. درس‌های خارج زیادی در حوزه علمیه وجود دارد». حالا درس خارج که چند مرحله پایین‌تر از مرجعیت هم است. با اصرار عرض کردم که شما تدریس دارید، چرادرس خارج نمی‌گویید؟ گفتند که درس سطوح دادن نقل نظر بزرگانی است که این کتاب‌ها را نوشتند. در درس خارج من باید نظر خودم را به طلبه القاء و استدلال کنم. ممکن است این طلبه از من بپذیرد. طلبه‌ای که در درس استاد حاضر شد، نظراستاد در اثر او می‌کند. می‌تسم در یکی از این استدلال‌ها اشتباه کنم و نظری برخلاف آنچه که حکم خداست، بدهم. مادامی که اساتید هستند، نمی‌توانم. مگر احساس تکلیف شرعی خاص کنم که خدای متعال ما را معذور می‌دارد، اگر خطایی از ما سر زد.

این مبنا، مبنای بزرگان بوده و هست. در مسئله مرجعیت هم همین‌طور است. بزرگان ما در مسئله مرجعیت تا احساس تکلیف خاص نسبت به خودشان نکنند، متصدی نمی‌شوند؛ البته حالا بعضی‌ها در آن مقام والای پابندی به این مسائل نیستند. حالا اگر بگوییم، توحیه می‌کنند که وظیفه شرعی خودشان است. به هر حال مبنا وظیفه شرعی است. بعضی‌ها زود به این باور می‌رسند که وظیفه شرعی‌شان هست که بپایند وارد میدان بشوند. بعضی‌ها اهل احتیاط نیستند، به این زودی‌ها به این باور نمی‌رسند که واقعاً این تکلیف شرعی من هست که متصدی مرجعیت بشوم یا نه.

• آیا از بیانیه حضرت آیت‌الله حائری می‌شود، این طور برداشت کرد که مقلدین از نظر مسائل شرعی و احکام شرعی هم، از مقام معظم رهبری تقلید کنند؟

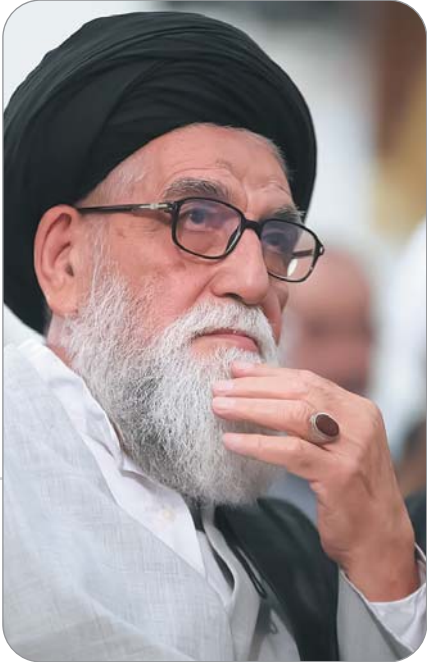
• آنچه در بیانیه ایشان آمده، مسئله تبعیت از ولایت مقام معظم رهبری و ولایت امر ایشان است. اگر کسی این ولایت امر ایشان را مستلزم و ملازم به مسئله تبعیت در فتوا هم بداند، بله می‌شود؛ ولی آنچه صریحاً در بیانیه ایشان آمده، تبعیت از فرمایشات و فرمان مقام معظم رهبری در مسائل ولایت است که از ایشان تبعیت کنند. هیچ‌کسی در جهان امروز شایسته تبعیت نیست. اگر ایشان فرمان بدهند، فرمان ایشان بر همگان جاری است.

• برداشت‌های اخلاقی هم می‌شود از بیانیه حضرت آیت‌الله حائری داشت. جدای از بحث وظیفه شرعی یک تحلیل اخلاقی هم از این بیانیه داشته باشید.

• من به‌جد معتقدم که این‌گونه موضع‌گیری‌ها از مراجع تقلید ما از جای دیگر سرچشمه می‌گیرد. مثل اینکه حضرت امام خمینی ^(ره) مسئله جنگ را آن‌طوری مدیریت می‌کنند.

یک وقتی آیت‌الله سیدمحمد خامنه‌ای اخوی مقام معظم رهبری، به دعوت کنفرانسی لندن آمدند. من آنجا بودم. ملاقاتی با رئیس کلیساهای لندن برای ایشان هماهنگ کردم. رئیس اساقفه کلیسا از ایشان سؤال عجیبی کرد. گفت رازی در مرجعیت دینی شیعه وجود دارد که من از این راز سؤال می‌کنم. چگونه است که یک مرجع دینی وقتی فتوا می‌دهد، میلیون‌ها آدم سر پا از نشناخته خودشان را مطیع آن می‌دانند؟ بعد مثال زد که امام [خمینی^(ره)] دو جمله حرف می‌زدند بعد صد هزار جوان روانه جبهه می‌شدند که جان خودشان را بدهند که از فتوا و نظر امام تبعیت کنند. راز این چیست؟ ما چنین چیزی نداریم که مثلاًیک اسقف، یا یک رهبر فتوایی بدهد و مردم جان‌شان را بدهند. آیت‌الله سیدمحمد خامنه‌ای پاسخ حتماً ایشان اجابت می‌کند. گفتند خود وجود دارد و مردم چون ورع و تقوای آن‌ها را می‌شناسند، در مردم نفوذ دارند.

افروز

ابن‌سینا را تدریس کرده است.

وی عضو هیأت علمی تمام‌وقت واستادتمام‌دانشکده الهیات دانشگاه امام صادق ^(عج) بود و نیز عضو رسمی کمیته خبرگان بدون مدرک وزارت علوم و عضو رسمی کمیته گزینش استاد و برنامه‌ریزی این وزارتخانه بود.

سمت‌های اجرایی بعد از انقلاب اسلامی

– سرپرستی کاخ نیاوران از طرف حضرت امام خمینی^(ره) از ۲۳ بهمن ۱۳۵۷ تا اسفند ۱۳۶۳ به مدت حدود ۶ سال؛

– ریاست دانشکده الهیات دانشگاه امام صادق ^(عج) از آذرماه ۱۳۶۹ تا اسفند ۱۳۷۸ به مدت ۹ سال؛
– ریاست دانشکده الهیات دانشکده الهیات دانشگاه تهران از اسفند ۱۳۷۷ تا اسفند ۱۳۸۱ به مدت چهار سال؛
– ریاست گروه فلسفه و کلام دانشگاه امام صادق ^(عج) به مدت سه دوره.

تالیفات

شرح نمط سوم اشارات و تنبیهات ابن‌سینا به فارسی، الهیات بمعنی الاخص در قرآن، مقاله‌های مختلف علمی قرآنی و فلسفی چاپ شده در مجلات علمی و پژوهشی، از آثار این عالم فرزانه بود.

گزارش: رحیم کریمی

آیت‌الله العظمی آیت‌الله محمدحسین فضل‌لنجان

می‌خواهم عرض کنم که این مسئله، مسئله‌ای است که دنیا در برابر آن مبهوت است. مشکل عراق مشکل بسیار بغرنجی بود. همه اتفاق نظر به انسداد و بن‌بست سیاسی داشتند. خب این انسداد را چه کسی، با چه امری، با چه دستوری، با چه فرمانی باز کرد؟ این بیانیه حضرت آیت‌الله‌العظمی حائری چنان اثری داشت. این‌ها نفوذ ایجاد می‌کنند و این نفوذ الهی است. آن آقای سیدمقتدی صدر رسماً اعلام کرد: من به دستور مرجع کناره‌گیری می‌کنم؛ چون در بیانیه آیت‌الله‌العظمی حائری آمده بود: کسی می‌تواند رهبری سیاسی را برچیند بگیرد که در مقام اجتهاد و فقیه باشد و کسی که فقیه نیست و کسی که از نظر سیر و سلوک، ورع و تقوا پیرو بیت صدر نیست، نمی‌تواند. صدری بودن با صرف انتساب جسمانی و بدنی نیست. آقایان صدر؛ هم صدر اول، هم صدر دوم ^(عج)؛ جان‌شان را فدا کردند که مردم در آسایش و آرامش باشند و در زیر سایه عدل اسلامی زندگی کنند. کسی که منتسب به این بیت است، باید همین راه را ادامه دهد. این حرف اثر کرد. شخصی مثل آقای سیدمقتدی صدر را که کسی در او به این سادگی‌ها نمی‌توانست اثر کند، انصاف‌مردانگی به خرج داد، رشادت به خرج داد و رسماً اعلام کرد که من به دستور مرجع، از کار سیاسی کناره‌گیری می‌کنم و دستور داد که همه کسانی که مدعی هستند که پیرو جریان صدر هستند، اگر واقعاً پیرو هستند، باید همه‌جا را تخلیه کنند، دست به هیچ اقدامی نزنند و نباید حتی نظاهرات مسالمت‌آمیز داشته باشند.

ببینید این عبارت آیت‌الله‌العظمی حائری از یک جایی باید برخاسته باشد که این نفوذ را داشته باشد. این آتش را چگونه توانست خاموش کند؟ هیچ کسی نمی‌توانست، این آتش را خاموش کند؛ مگر این بیانیه که این هم، معلوم است که یک پشتوانه الهی پشت سرش هست؛ لذا به نظر من، بحث، بحث جریان عادی و مادی نیست و نباید این را به‌صورت مادی تحلیل کرد. رسانه‌های خارجی مخصوصاً رسانه‌هایی که وابسته به آمریکا و غرب هستند، یک تحلیل‌های واقعاً بی‌پایه و مزخرف به‌تمام‌معنا از این جریان ارائه می‌دهند. این اتفاق هیچ تحلیلی ندارد؛ جز اینکه یک مرجع تقلید باتقوای پرهیزگار، پابیند به اصول دینی، مطلبی را گفته و این مطلب در دل یک انسانی، مثل آقای سیدمقتدی صدر که از یک خانواده برجسته دارای آن همه سوابق درخشان برخاسته، اثر کرده و این انسان، خودش را پایبند به فرمان مرجعیت می‌دانست، کنار رفته. این هم باز از عنایات حضرت ولی‌عصر ^(عج) است.

دو فتوا در عراق در طول این چند سال از سوی مرجعیت داده شد. یکی فتوای آیت‌الله‌العظمی سیستانی است [فتوای جهاد کفایی] که این چنین دل‌ها را به سمت جبهه‌ها روانه کرد و بعد از یک جمله سه میلیون از این جوان‌های عراقی به جبهه رفتند و داعش را سرکوب کرده و برای همیشه از بین بردند. این بیانیه هم از همان تراز است؛ یعنی این بیانیه‌ها، بیانیه‌هایی است که از یک پشتوانه الهی و ولایی برخوردار است؛ لذا در دل‌ها نفوذ و اثر می‌کند.

• خیلی متشکر از فرصتی که در اختیار ما قرار دادید. مباحث خوبی مطرح شد.

• من خواهش می‌کنم شما رسانه‌های حوزوی که به این حادثه خوب بپردازید. این حادثه بزرگی است در تاریخ اسلام و در تاریخ معاصر؛ هیچ کسی نتوانست، این آتش را در عراق فرو بنشاند؛ جز یک مرجع تقلید با یک بیانیه. این نشان‌دهنده کارآمدی ولایت فقیه است. ایران که بحمدالله زیر پرچم ولایت فقیه، این جنبش جهانی بزرگ را راه انداخته و این حرکت مقاومت اسلامی، دولت اسلامی و انقلاب اسلامی و این حکومتی که چهل‌وسه سال است، توانسته این مملکت را به اوج قدرت برساند؛ به‌طوری‌که به‌شانه به‌شانه قدرت‌های بزرگ اول دنیا بزند. حالا آن جایی هم که ولایت فقیه به این معنا رایج نیست و حاکم نیست، باز همین مسئله است که اثر می‌کند و مشکلات آنجا را حل می‌کند. این مسئله مهمی است. این را باید رسانه‌های ما خوب تبیین کنند.